

سنجش میزان آسیب‌پذیری بافت‌های شهری در مواقع بروز بحران زلزله

(مطالعه موردی: نواحی شهر قزوین)*

دکتر بهرام امین‌زاده**، مهندس زینب عادل***

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۰/۱۱/۰۲

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۱/۱۲/۰۷

چکیده

آسیب‌پذیری را می‌توان مجموع سه عامل مقاومت فیزیکی بافت، عدم امکان امدادسانی و عدم توان بازگشت‌پذیری شهر پس از بحران دانست. در این پژوهش، کوشش شده‌است تا میزان آسیب‌پذیری نواحی شهر قزوین با تعریف معیارهای محیطی، جمعیتی-اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، با استفاده از روش‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه مورد ارزیابی قرار گیرد. این سنجش ابتدا با روش فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی صورت گرفت. به دلیل برخی از محدودیت‌های این روش، نتایج حاصل دور از واقعیت عینی به نظر می‌رسید. این مسئله که تصمیم‌گیری تنها براساس برآورد ذهنی و تقریبی تصمیم‌گیر باشد، امری اشتباه است؛ لذا این ارزیابی با روش دیگری که مبتنی بر مقادیر کمی متغیرهاست صورت پذیرفت. نتایج به‌دست‌آمده از روش، به واقعیت نزدیک‌تر است. در شهر قزوین ۳ ناحیه دارای آسیب‌پذیری زیاد، ۹ ناحیه آسیب‌پذیری متوسط و ۷ ناحیه آسیب‌پذیری کم می‌باشند. اولویت‌دهی به برنامه‌ها و تخصیص منابع در راستای کاهش آسیب‌پذیری نواحی با آسیب‌پذیری بالا از مهم‌ترین اقدامات پیش از بحران است.

واژه‌های کلیدی

آسیب‌پذیری، شهر برگشت‌پذیر، ارزیابی، فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی، تاکسونومی عددی.

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خانم زینب عادل با عنوان تدوین مدل جامع سازماندهی کالبدی شبکه امن شهری به منظور کاهش آسیب‌پذیری در مواقع بحران است که در سال ۱۳۹۰ به راهنمایی نویسنده اول در دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) انجام شده است.

** دانشیار، برنامه ریزی شهری و منطقه‌ای، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، دانشکده معماری و شهرسازی، گروه برنامه ریزی شهری و منطقه‌ای.

Email: Bahram.aminzadeh@gmail.com

*** دانشجوی دکتری شهرسازی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر و معماری، گروه شهرسازی. (مسئول مکاتبات)

Email: Najme.aadeli@gmail.com